

Krajanské informace

Vydává Velvyslanectví České republiky v Pretorii ve spolupráci s českými krajany
v Jihoafrické republice

Náměty a příspěvky:

e-mail: RadkaHej@gmail.com

Fax: 012 5482765

Redakce neručí za obsah zaslaných příspěvků

poštovní adresa: Krajanské informace, PostNet suite 166, Private Bag X11, Halfway House, 1685

Vážení a milí krajané,

přejeme příjemné počteníčko.

Vaše redakce

.....také se vám zdá tento úvod poněkud strohý a chtěli byste vědět více?

Tak dobře.

I dnešní číslo jsme se snažili nabít zajímavými články a informacemi od začátku až do konce. Začínáme jako vždy novinkami ze světa ekonomie a hospodářství, v Městech se podíváme do Frýdku Místku a v Osobnostech se blíže seznámíme s nejvýznamnějším českým sochařem přelomu 19. a 20. století, Josefem Václavem Myslbekem. V Číslech a údajích dnes něco o politickém systému ČR, Ústavě a Listině lidských práv. Čtení ne příliš záživné, ale zato překypující užitečnými fakty.

Šestá kapitola Etikety nás naučí správným výrazům a Recepty zase jak správně zacházet s citrusy. Ve Zdraví něco o bolestech hlavy a v Zajímavostech o známé kuchyňské pomocnici – remosce. Samozřejmě, že nebude chybět ani Čeština, pozvánka do kina či

Humor. Ten nás neopustí ani v další části příspěvku pana Jardy z Pretorie a jeho povídání o studiu na českých vysokých školách v 50. letech 20. století.

Již minule jsme se zmiňovali o akci Chefs Against Hunger, která proběhla v Jihoafrické republice v srpnu. Nabízíme vám článek pana Tomáše Konopy, vedoucího českého týmu, který vařil v Kapském Městě. Jistě si rádi přečtete jak nejen celou akci ale také Jihoafrickou republiku viděli sami šéfkuchaři – podrobně a odborně zprávy přímo od zdroje, okořeněné pohledem cizince.

Za oba příspěvky srdečně děkujeme.

A teď již opravdu přejeme příjemné počteníčko.

Vaše redakce

Z Obsahu

Vážení a milí krajané,	1
Výběr zpráv (září 2011)	2
Inzeráty/Oznámení	5
JIHOAFRICKÁ a ČESKÁ MĚSTA	5
STUDIUM NA VYSOKÝCH ŠKOLÁCH V 50.TÝCH LETECH	9
ETIKETA	9
Česká republika v číslech a údajích	13
Zábava	14
a) ČEŠTINA	14

b) HÁDANKA	15
c) ČESKÉ OSOBNOSTI	15
d) RECEPTY	16
e) HUMOR	17
f) ZAJÍMAVOSTI	17
g) KULTURA	18
h) ZDRAVÍ	18
Dvanáct nejčastějších důvodů, proč nás rozbolí hlava.....	18
Správná řešení:.....	20

Úvodní slovo nové velvyslankyně ČR v Jihoafrické republice, paní Blanky Fajkusové

Vážení a milí krajané,

Jsem ráda, že mám možnost Vás, krátce po mém příjezdu do Jihoafrické republiky, oslovit na úvod tohoto čísla Krajanůvých listů. I za těch několik dnů v zemi jsem se již stihla s některými z Vás seznámit se osobně a těším se, že se v následujících týdnech setkám i s dalšími.

Ráda bych se Vám představila: na Ministerstvu zahraničních věcí pracuji již od roku 1993. Před příjezdem do Pretorie jsem dva roky byla ředitelkou odboru států subsaharské Afriky, předtím jsem strávila více než pět let v Bruselu, na Stálém zastoupení ČR při Evropské unii, kde jsem byla vedoucí úseku vnějších vztahů. Zažila jsem tam dobu těsně po našem vstupu do Evropské unie, ale především přípravu a samotný průběh českého předsednictví v Radě Evropské unie v prvním pololetí 2009. Před tím jsem se téměř 10 let věnovala mezinárodním ekonomickým vztahům, především našemu zapojení do Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD) v Paříži.

Nyní jsou však přede mnou nové úkoly na novém místě, zde v Pretorii. Za prioritu svého působení považuji rozvoj obchodní a ekonomické spolupráce mezi ČR a Jihoafrickou republikou (a týká se to také dalších zemí, pro něž je velvyslanectví v Pretorii akreditováno). K tomuto cíli by měly přispět i návštěvy na vysoké úrovni, na jejichž uskutečnění budeme pracovat. V neposlední řadě k mým důležitým úkolům patří i rozvoj kontaktů s krajanou komunitou – tedy s Vámi.

Přiznám se, že se zatím v Pretorii rozkoukávám, zvykám si na jízdu vlevo, seznamuji se s městem, snažím se zorientovat a zapamatovat, co kde je (což není vždy úplně jednoduché), a především se setkávám s novými (či v některých případech staronovými) kolegy. Měla jsem to štěstí, že jsem z konce českého léta přijela rovnou do jihoafrického jara. Po krásném babím létě, jehož část jsem si ještě užila, už v České republice s příchodem října nastal pravý podzim. Zato my si zde budeme plnými doušky vychutnávat rozkvetlé jakarandy a sluníčko...

Přeji Vám a vašim blízkým s nadcházejícími slunnými dny jen samou radost a věřím, že i Vaše sympatie k původní vlasti budou olejem do soukolí rozvoje spolupráce ČR a Jihoafrické republiky a že nejen já osobně, ale i další kolegyně na českém velvyslanectví v Pretorii s nimi budeme moci při naplňování našeho poslání počítat.

Srdečně,
Blanka Fajkusová
velvyslankyně České Republiky v Jihoafrické republice

Výběr zpráv (září 2011)

*Budvar si připsal další porážku rivala z USA. Uspěl v Británii

Budějovický Budvar vyhrál další z mnoha sporů s americkou pivovarnickou skupinou Anheuser-Busch. Zahraniční firmě se nelíbilo, že český pivovar užívá značku Budweiser v Británii. Soudní dvůr EU na tom ale nevidí nic špatného.

Budvar chtěl českému pivovaru zakázat používání značky Budweiser v Británii. Podle tribunálu k tomu ale není důvod.

Známku Budweiser v Británii mohou používat obě firmy. Jako první o ni požádal Anheuser-Busch, Budvar tak učinil později. Soudy pak rozhodly, že si ji mohou ponechat obě.

Konkurent české firmy se ale po nějaké době obrátil na britský soud s tím, že chce, aby Budvar známku používat v Británii nemohl. Britský tribunál následně požádal evropskou justici o radu.

Soud EU sídlící v Lucembursku uvedl, že britští spotřebitelé jasně vnímají rozdíly mezi pivy obou firem a že není důvod, proč známku Budweiser české společnosti v Británii zakázat.

“Soudní dvůr tak konstatoval, že za okolností projednávané věci souběžné poctivé a dlouhodobé užívání obou dotyčných totožných ochranných známek nezasahuje nebo není schopné zasáhnout do základní funkce starší ochranné známky společnosti Anheuser-Busch. Není tudíž namístě prohlásit neplatnost pozdější ochranné známky

'Budweiser', zapsané ve Spojeném království ve prospěch společnosti Budvar," uvedl tribunál v prohlášení k rozsudku.

*Česká ekonomika si povede hůře, předpovídá MMF

Mezinárodní měnový fond zhoršil výhled růstu české ekonomiky na příští rok na 1,8 procenta, zatímco dosud počítal s růstem o téměř tři procenta. Letošní rok bude naopak trochu příznivější, místo dosavadních 1,7 procenta měnový fond české ekonomice předpovídá růst o dvě procenta.

Fond to uvedl v aktualizovaném výhledu světové ekonomiky.

S příliš velkými změnami ale Mezinárodní měnový fond (MMF) nepočítá u spotřebitelských cen. Ve své předchozí prognóze, kterou zveřejnil v dubnu, fond odhadoval inflaci letos i příští rok na dvě procenta. Nyní předpokládá, že v letošním roce se ceny pro spotřebitele zvýší o 1,8 procenta a příští rok o dvě.

Lépe, než měnový fond předpokládal, by se měla vyvíjet nezaměstnanost. Její míra podle MMF letos v průměru dosáhne 6,7 procenta, zatímco dosud ji fond odhadoval na 7,1 procenta. Příští rok se sníží na 6,6 procenta; dosud fond počítal s nezaměstnaností 6,9 procenta.

*Čechů je 10 540 000: Rodí se méně dětí!

Letos se v Česku narodilo méně dětí, než je obvyklé. Porodnost i úmrtnost je téměř totožná, přesto se počet obyvatel nepatrně zvýšil na 10 540 00 lidí. Podepisují se na tom cizinci, kteří se k nám přistěhovali.

*ČR v úspěšnosti léčení dětí předstihla USA i Británii

Třináctou příčku obsadilo Česko v celosvětovém žebříčku zemí, který hodnotí šanci nemocných dětí na uzdravení. Předstihlo tak například Spojené státy, Velkou Británii a Austrálii. Index dostupnosti zdravotní péče sestavila organizace na ochranu dětí Save The Children.

Nejhorší vyhlídky na uzdravení mají nemocné děti v zemích jako Čad nebo Somálsko, zatímco nejlepší zdravotní péče se jim dostane v Evropě, a to konkrétně ve Švýcarsku a tradičně ve skandinávských zemích.

Podle dokumentu jsou děti ve 20 zemích s nejmenší dostupností zdravotní péče, které leží v Africe nebo Asii, vystaveny pětikrát vyššímu riziku úmrtí než v zemích v žebříčku bezprostředně nad nimi. V nejhorší dvacítku jsou k dispozici pouze dva zdravotníci na tisíc lidí.

Index eviduje nejen počet dostupných zdravotníků v jednotlivých zemích, ale také to, jak je k nim daleko a jakou mají úspěšnost. Opírá se také o to, jaký počet dětí je pravidelně očkovan a jaké míry životně důležité péče se dostává matkám při porodu.

Nejlepší patnáctka

1. Švýcarsko
2. Finsko
3. Irsko
4. Norsko
5. Bělorusko
6. Dánsko
7. Švédsko
8. Kuba
9. Uzbekistán
10. Německo
11. Rusko
12. Francie
13. Česko
14. Británie
15. USA

* Česko podle depeší amerických diplomatů: korupce, korupce a korupce

Nejméně transparentní země střední Evropy, tak o České republice psali američtí diplomaté. Objevuje se to v jedné z depeší, které unikly prostřednictvím "pirátského" serveru WikiLeaks.

Depeše posílali američtí diplomaté do Washingtonu. A problém korupce zmiňovali v souvislosti s Českem velmi často.

Podkladů pro to měli diplomaté hodně. Od 90. let americkou vládu rozsáhle informovali o českých aférách. Nerozpakovali se přitom používat ostrá slova. Nemuseli ctít presumpci nevin – nepočítali totiž s tím, že se informace někdy dostanou na veřejnost.

Diplomaté se proto bez rozpaků rozepsali o úplatcích pro politiky a úředníky. I když Američané své informace neověřovali, přesto o mnohém vypovídají. Nejenže ukazují, z čeho si američtí politici dělají obrázek o Česku, ale občas přinášejí i nový, "svěží" pohled na známé aféry.

To se týká především afér kolem armádních zakázek, v nichž figurovaly i americké firmy. Příkladem je nákup obrněných transportérů Pandur pro českou armádu. Americké velvyslanectví v Praze do Washingtonu minimálně třikrát poslalo tajnou zprávu, v níž upozorňuje na varování, které dostal výrobce pandurů Steyr. "Začátkem roku 2008 nám zástupce Steyru sdělil, že náměstek ministra Barták zorganizoval příležitost pro Marka Dalíka s účelem získat značný úplatek od Steyru," napsala americká ambasáda. Topolánek, Dalík i Barták to

popírají. "Nechává mě to naprosto chladným, protože to není můj problém," reagoval na depeše expremiér Mirek Topolánek. Marek Dalík i Martin Barták patřili mezi jeho nejbližší spolupracovníky a přátele.

Korupcí však podle USA zavání i většina ostatních armádních zakázek z doby "panování" této trojice. Velvyslanec s chutí informoval Washington i o stavu velení české armády, na které prasklo, že používalo černé fondy na pořizování "pochybných výletů, zábavy, horských kol, ale i spodního prádla".

Americká ambasáda také poslala do Washingtonu depeši s titulkem Korupce v Česku: Co ještě volič vydrží? Shrnuje v ní největší politické kauzy. Upozorňuje třeba na pochybnosti o tom, kde expremiér Stanislav Gross (ČSSD) sehnal peníze na koupi bytu na pražském Barrandově. Americká diplomacie sledovala také korupční skandál tehdejšího vicepremiéra Jiřího Čunka (KDU-ČSL).

Pozornosti neušel ani Jiří Paroubek. "Nejzávažnějšímu skandálu čelil Paroubek v říjnu 2008, kdy na křtu jeho knihy zabil jeden z tajemných podnikatelů jiného. Vrah i oběť přitom měli vazby nejen na Paroubka, ale i na podsvětí," informují diplomaté.

***Každý druhý český voják trpí nadváhou, obézní dostanou léky na hubnutí**

Polovina z 22 tisíc profesionálních vojáků a vojaček má nadváhu. Tři a půl tisíce z nich navíc potřebuje léčbu kvůli silné obezitě. Posádkoví lékaři naordinují armádním tlouštíkům dietu a léky na hubnutí. Měsíční dávka pro jednoho bude daňové poplatníky stát 700 korun.

Silná obezita trápí každého sedmého českého vojáka, ukázala statistika vypracovaná na základě lékařských prohlídek profesionálních vojáků z roku 2010. Informovaly o ní Lidové noviny. Podle lidí z oboru by silnější vojáci potřebovali místo předepsaných pilulek na hubnutí spíše zlepšit kondici.

"Od dubna jsem nařídil zpřísnění norem tělesné přípravy a navíc zavedl i přezkoušení, které má zvýšit fyzickou zdatnost a kondici vojáků," navrhl řešení náčelník generálního štábu Vlastimil Pícek.

Jeho předchůdce Jiří Šedivý považuje dobrou fyziku vojáků za samozřejmost a nemyslí si, že by měl náčelník vojáků ke cvičení nutit. "Zůstat v kondici musí být otázka cti každého vojáka," řekl LN Šedivý.

Ministr obrany Alexandr Vondra nevidí situaci černě. "Troufám si tvrdit, že naše armáda je na tom mnohem lépe než zbytek české populace včetně politiků a novinářů. Na základnách jsem viděl hodně štíhlých a svalnatých vojáků, kteří musí jednou za rok projít tělesným přezkoušením," reagoval Vondra na statistiku.

Přibývání příslušníků armády může být také vedlejším efektem stárnutí. Průměrný věk v armádě je 37 let.

Ministerstvo v této souvislosti letos obnovilo po téměř dvou letech nábor nových vojáků. Aby vojsko omládl, bude potřeba alespoň 150 nových lidí.

Armáda už ale není tak lákavým zaměstnavatelem, i když je o nová místa stále velký zájem. Vojáci letos přišli o výsluhu a platy se jim snížily o deset procent. Resort sám potvrzuje, že bude potřeba dělat něco pro zatraktivnění armády.

*** 7.9.2011- Smutný den pro český hokej: Tři mistři světa zahynuli v troskách letadla**

Tři čeští hokejisté Karel Rachůnek, Josef Vašíček a Jan Marek zahynuli při leteckém neštěstí u Moskvy

Letecké neštěstí, při kterém se v Rusku zřítilo letadlo s hokejisty Lokomotivu Jaroslavl, nepřežili čeští hokejisté Karel Rachůnek, Josef Vašíček a Jan Marek.

Z ruského města hokejová výprava cestovala na utkání Kontinentální ligy do běloruského Minsku. Brzy po startu se však stroj Jak-42 zřítil nedaleko ranveje.

Cestu do Minsku nepřežil nikdo z hokejového a realizačního týmu Lokomotivu Jaroslavl, velkého ruského klubu, tradičního účastníka závěrečných bojů KHL. Tragédii přežil pouze jeden člen posádky, jenž má popáleniny.

Mezi mrtvými je i slavný slovenský útočník Pavol Demitra, který se na jaře rozloučil s kariérou v reprezentaci. Příčiny leteckého neštěstí se vyšetřují.

Kdo neskáče, není Čech, hop, hop, hop!

Hoši, děkujeme.

Zpracovala: Mirka Schullerová

Inzeráty/Oznámení

Velvyslanectví ČR v Pretorii vyhlašuje výběrové řízení na administrativní pracovníci (asistentku velvyslankyně/pracovnici konzulárního úseku).
Požadujeme aktivní znalost angličtiny, alespoň částečnou znalost češtiny, znalost práce na PC (Microsoft Office), ochotu učit se, flexibilitu a příjemné vystupování. Přihlášku, CV vč. doporučení a motivační dopis (v češtině nebo angličtině) zasílejte na e-mail pretoria@embassy.mzv.cz. Jako předmět e-mailu uveďte "Výběrové řízení".

Uzávěrka přihlášek je 30.10.2011.

Monika a David Riesovi hledají kontakt na svého dědečka Emila Riesa,

narozeného 6.4.1944 ve Zlíně, který žije -žil od roku 1970 v Kapském Městě. Moc děkujeme za jakékoliv informace.

Zprávy o něm, nebo jeho rodině posílejte, prosím, na email : evajenek@seznam.cz

Villa Klara B&B nabízí ubytování v luxusně vybavených pokojích v srdci Johannesburgu v Northcliffu. Guesthouse je vhodně situován velmi blízko nákupního střediska Cresta.

Ideální pro byznysovou klientelu díky své poloze. (CBD 15minut, Sandton 20minut, N1 7 minut, nemocnice 10 minut)

Pokoje mají WiFi spojení.

Pro více informací navštivte naši webovou stránku

www.villaklara.co.za

Rezervace: klara@villaklara.co.za či 011 478 2513.

Denně od: 08:00 do 17:00.

At Villa Klara, the customer always comes first.

Pan Jiří Čermák hledá svého bratra Radka Čermáka, narozeného dne 19. 11. 1967 v Kladně, který v roce 1998 odešel do JAR. Pana Jiřího Čermáka lze kontaktovat na adrese: PS 2/B-3, 713 02, Ostrava

Výuka češtiny a angličtiny od začátečnicků až po velmi pokročilé, od dětí až po důchodce. Individuální přístup. Kontakt: Radka Hejmalová-Millar, mobile 0824681401, phone 011 4682175, e-mail RadkaHej@gmail.com

Kvalifikovaná soudní překladatelka nabízí vypracování překladů z češtiny do angličtiny a z angličtiny do češtiny (případně z a do ruštiny a němčiny). Kontakt: Radka Hejmalová-Millar, mobile 0824681401, phone 011 4682175, e-mail RadkaHej@gmail.com

Naučte se šít jako profesionálové a oblékejte se podle svých představ.

KURZY ŠITÍ pro začátečníky i pokročilé

Individuální přístup a zdokonalení vašich dovedností jsou u nás zaručeny.

Specializujeme se také na **DESIGN A ZAKÁZKOVÉ ŠITÍ** svatebních šatů; večerních, business a vycházkových oděvů. Najdete nás v Centurion.

VOLEJTE 0834484795 – Petra

JIHOAFRICKÁ a ČESKÁ MĚSTA

FRÝDEK MÍSTEK

Frýdek Místek je město v Moravskoslezském kraji na obou březích řeky Ostravice, 17 km jižně od Ostravy.

Od 1. července 2006 je statutárním městem. Vzniklo 1. ledna 1943 spojením slezského města Frýdku (německy *Friedek*) a moravského Místku (německy *Místek*, též *Freiberg*). Řeka Ostravice zde tvoří historickou zemskou hranici Moravy a Slezska a také přirozenou hranici mezi Frýdkem a Místkem

Historie

Nejstarší písemné prameny dokládají existenci obcí v Pobeskydí již kolem poloviny 13. století. Ves označená jako Friedeberg, později Místek, se objevuje v roce 1267 v závěti olomouckého biskupa Bruna ze Schauenburku. První jasné zmínky o Frýdku pocházejí z první poloviny 14. století, a to v souvislostech s tvrzí chránící pomezí Moravy a Slezska, dnešním Frýdeckým zámekem. V obou městech se dařilo výrobě látek, což se odrazilo i v 19. století při zakládání významných textilních továren.

Během obsazování Československa v roce 1939 byla místecká Czajánkova kasárna jediným místem ozbrojeného odporu v rozpadající se republice, na němž měl rozhodující podíl nedoručený rozkaz, aby posádka spolupracovala s německými okupanty. Posádka kasáren se však musela vzdát německé přesile. Frýdek i Místek byla samostatná města po celá staletí, až rozhodnutím nacistických úřadů z roku 1942 byla obě města k 1. lednu 1943 spojena v jedině: Frýdek, teprve od 1. ledna 1955 se jmenuje Frýdek-Místek (Petr Bezruč doporučoval používat název města bez spojovníku pro odlišení od podobných názvů jako je Ostrava-Přívoz či Praha-Dejvice). Zajímavostí je, že tento obrat se objevoval již od konce 19. století coby název vlakové stanice ve Frýdku. Během druhé poloviny 20. století město zaznamenalo významný populační růst, který byl způsoben blízkostí dolů (Staříč, Paskov) a přísunem horníků v nich pracujících.

Současnost

V současné době je dokončena renovace historických náměstí ve Frýdku i Místku. Město se zaměřuje především na strojní průmysl. Ve městě je síť základních škol, uměleckých škol, gymnázií, průmyslová škola a obchodní akademie. Významným rekreačním místem je vodní nádrž Olešná na jihozápadním okraji města. Vedle přehrady je také v provozu Aquapark. Město dnes profituje a zažívá růst díky významné investici automobilky Hyundai v 7 km vzdálených Nošovicích.

Průmysl

- ArcelorMittal Frýdek-Místek, a. s., dříve Válcovny plechu, a. s. - ocelářský podnik; výroba hlubokotažné a elektrotechnické oceli, dále pozinkovaných zemnicích pásků a drátů
- Chodura - Beskydské uzeniny - potravinářský podnik zaměřený na výrobu masných výrobků a uzenin
- Místecká mlékárna - výroba mléčných produktů
- Hutní projekt, a. s.
- ČSAD, a. s.
- Lesostavby, a. s.
- Blanco CZ, s. r. o.
- Novogear, s. r. o.
- Slezan, a. s. - textilní podnik (z důvodu ekonomických problémů byl podnik uzavřen)
- DISTEP a.s. - teplárenská společnost

Osobnosti

- František Kolařík (1867–1927), varhaník, hudební

skladatel, ředitel kůru, sbornistr

- Marie Sedláčková - Kolaříková, (1897–1976), hudební skladatelka
- Petr Bezruč (1867–1958), český básník
- Benno Landsberger (1890–1968), asyriolog světového významu
- Ondra Ľysohorský (1905–1989), lašský básník, překladatel a pedagog
- Lubomír Šlapeta (1908–1983), český architekt
- Čestmír Šlapeta (1908–1999), český architekt
- Jan Keller (* 1955), moravský levicový sociolog a publicista
- Irena Pavlásková (* 1960), česká režisérka
- Jaromír Dulava (* 1960), český herec
- Ivana Chýlková (* 1963), česká herečka
- Pavel Dobeš (* 1949), český folkař a písničkář
- Josef Loriš (1808–1900), kněz a zakladatel kostela sv. Josefa v Janovicích vysvěceného v roce 1891
- Eduard Miček (1891–1962), profesor, zakladatel katedry slovanských jazyků a šířitel českého jazyka na University of Texas v Austinu, profesor slovanské filologie
- Ignác Tkáč (1839–?), publicista, překladatel a učitel, aktivně přispíval k jazykovědným otázkám v řadě českých časopisů
- Evžen Zámečník (* 1939), hudební skladatel

Zpracovala Radka Hejmalová-Millar

Chefs Against Hunger –

Jak to viděli sami šéfkuchaři

Článek od vedoucího jednoho z českých týmů, pana Tomáše Konopky

Souhrnná, neformální zpráva spíše vyjadřující mé pocity:

Po velkorysém přivítání na letišti a procházkou pod vlajkami doprovázené čtveřicí hráčů na rytmické nástroje nás rozvezli do hotelů. Večerní program bylo setkání všech kuchařů, dostali jsme první upřesňující informace kde a co budeme dělat. Česká skupina vedená prezidentem AKC ČR Miroslavem Kubcem čítala dva teamy. Pro pana Kubce je jistě potěšující konstatování, s jak citlivým přístupem čeští kuchaři přistupují k charitativním akcím.

Program pana Kubce byl odlišný od našeho, jako Kontinentální ředitel Světové asociace kuchařských spolků pro Centrální Evropu zasedal na celosvětovém zasedání WACS a věnoval se přípravě nadcházejícího kongresu, který se uskuteční příští rok v Jižní Koreji a dalšímu rozvoji vzdělávacích programů. Samozřejmě i členové vedení WACS byli zapojeni do charitativních akcí a různých prezentačních programů včetně návštěv slumů (*slum = township – poznámka redakce*).

Přestože po přiletu do Johannesburgu jsme byli trochu unaveni, měli jsme za sebou cca 20 hodin cestování, z toho 14 hodin letu. První věc kterou jsme vnímali velmi intenzivně jsou všudypřítomné ploty doplněné dráty s vysokým napětím a ostnatým drátem navrch. Pro člověka, který poprvé přijede z Evropy to je trochu šok, já osobně jsem na tento pohled za čtrnáct dnů nezvykl. Vzhledem k vysoké kriminalitě je to asi důležitá součást ochrany osobního majetku.

První místo, kam nás organizátoři vzali, bylo slum Alexandra. Celý průvod doprovázeli policisté a dvě sanitky. Průvod otevíral dětský taneční soubor a dětská kapela (hrála fenomenálně) a pak jsem šli my, přes 250 kuchařů z celého světa s transparenty – I'm marching against hunger – Jsem pochodující proti hladu. Cestou jsme viděli i zvědavé a usměvavé obyvatele slumu, ale i zachmuřené a nepřítelští vítající domácí. Davy vytržené z každodenní jednotvárnosti nás pozorovaly jako exoty a většina dětí se dobře bavila. S průvodem jsem došli na policejní stanici, která připomínala spíš středověkou pevnost. Vysoké zdi, železná vysoká mříž jako vrata, která se za námi okamžitě zavřela. Na velkém náměstí hrála dětská hudba na nástroje, který neznám – sudu s dovnitř vypouklým víkem na který se dala zahrát 9 celých tonů, tedy stupnice a kousek. Malými paličkami zahráli i několik světových šlágrů a jeden rock and roll. Při vystoupení klauna se malinko pootevřela mříž a policisté začali vybírat z těžko odhadnutelného počtu dětí několik vyvolených. Organizátoři nám dali tašky s jídlem a my je pak předali dětem. Děti, které zůstali před bránou snad měli víc štěstí další den. Cítil jsem se jako blbec.

Další den následovala oficiální tiskovka s účastí tanečního sboru školy týraných dětí doprovázející místní asi nejpobornější zpěvačku (*P.J. Powers – poznámka redakce*). Do sálu s novináři přivedli děti za ruku zástupce státu s vlajkou. Malá dívčinka, která nás doprovázela, mě podala ruku s důvěrou, jako bychom byli staří známí. Jeden z nejsilnějších okamžiků celé cesty, dnes už vím, jak velké je gesto podané ruky.

Odeť už byl jen týden práce, teamy se rozptýlily po JAR, aby svou činností upozornily na naši akci. Každý den jsme měli pestrý program, v obrovském komerčním centru jsme měli čtyři kuchařská vystoupení, vařili jsme každý den dvě česká jídla na obědové a večerní menu a dvakrát jsme vařili obědové menu. Dostalo se nám obrovské cti a měli jsem dvě vystoupení v celostátní televizi (*ranní pořad Expresso – poznámka redakce*) a celostátní noviny se o naší prezentaci vyjádřily velmi pochvalně. Byli jsme skvěle připraveni a podle potřeby jsme rychle reagovali na potřeby pořadatelů. To sice zní jako fráze, ale pokud se podívám na původní časový rozpis, tak souhlasily pouze odlety a přílety letadel. Jinak všechno se měnilo za pochodu. Zrovna tohle Čechům nikdy nevadilo, ale Amíci a Němci z toho byli na prášky. Místní šéfkuchař Tony se jen usmíval a říkal – to je Afrika.

V naší skupině jsme pracovali v Kapském městě ve složení Marek Svoboda – kulinářský poradce Nowaco,

Lukáš Skála cukrář hotelu InterContinental, Martin Ševčík kuchař junior hotelu InterContinental a já. Naši skupinu doprovázela Zuzka Albrechtová, ve funkci ambasadora a překladatele se opět osvědčila na výbornou. Zvláště díky Zuzce a jejímu kreativnímu výkonu s loutkou kuchaře skvěle komunikovala s obecnstvem i s námi kuchaři a vysloužila se nesmrtelnou zásluhu na úspěchu české kulinářské show.

Všechnu přípravu na naše show jsme dělali v hotelu, skvěle se o nás starali, všechny suroviny, které jsme si napsali, nám sehnali, vezli jsme jen hrubou mouku, kmín a majoránku. Vybavení hotelové kuchyně bylo trochu podobné asijskému stylu, vše podstatné se odehrává na 12 výkonných plynových hořácích. V kuchyni pracovalo neuvěřitelné množství lidí, v Africe se nepracuje v příliš vysokém tempu, jen my jsme vykouzili velké množství jídel. Místní jsme trochu překvapili přípravou vlastního fondu, kynutými knedlíky, koprovou a svičkovou omáčkou, ale nejvíc jim spadla čelist, když Lukáš udělal několik čokoládových bonbonů. Za odměnu pak Lukáš musel celou výrobu ukazovat ještě jednou. Bonbony jsme pak použili na dražbu při galavečeři ve prospěch celé akce. Vydražili jsme je za hezkých 1.000,- randů.

V Kapském městě jsem prožili několik deštivých a chladných dnů, zatímco v Čechách padaly teplotní rekordy my jsme chodili ve vyteplené bundě a čepici.

Večer nám řekli, že další den pojedeme na oběd do jedné z nejslavnějších restaurací v JAR. Restaurace Mzoli's meat jsem našel na internetu v několika odkazech, hlavně jako oblíbené místo světových celebrit, politiků a nadšený Jamie Olivier napsal že až pojedeme do Kapského města, Mzoli's meat jistě bude jeho zastávka. Tak jsme se umyli, oholili, navoněli a vyrazili – až na místě jsme pochopili, že se jedná o slumovou restauraci. Trochu mě měla varovat absence vlastních stránek restaurace. Za apartheidu vznikaly ilegální restaurace, pan Mzoli měl původně řeznictví a kolem roku 1993 se chopil příležitosti rozšířit své podnikání, a tak maso může i zpracovat jiným způsobem. Z jeho restaurace – spíš je to stanový přístavek ke zděnému domu, kam se vejde (nacpe) až 250 lidí. V restauraci jsou obyčejné umělohmotné stoly a židle, nebo jen lavice, kdo nesedí tak tancuje, nebo stojí frontu na záchod. V restauraci hraje velmi nahlas taneční hudba, a ze stropu, aby se dav neudusil, se rozprašuje voda. Do

restaurace si každý nosí svoje nápoje, před restaurací vám z vypité lahve od piva udělají skleničku na stopce (uříznou vršek a obráceně přilepí ke dnu), jídlo se tu objednává pro skupinu, přinesou to, co právě na dřevěném uhlí grilují. Jídlo se podává v umělohmotném latoru – my jsme protekčně dostali nerezové mísy. Podává se kuřecí maso, skopové, hovězí žebra, zeleninový salát, bílá polenta, za které se dělají kuličky a zajídají se jí kousky masa. Každý si bere podle toho na co má chuť. Vstup do restaurace je volný, tedy pokud najdete místo k sezení, lepší je ale udělat si rezervaci. Pití si můžete koupit v krámkách okolo restaurace, Mzoli tím dává možnost ostatním si vydělat a zajistit zaměstnání i pro ostatní obyvatele slamu. Tím i ostatní mají zájem na udržení pořádku, čistoty a bezpečnosti v okolí. Někteří z naší skupiny (a tentokrát to už musím říct – byly to Norové) se nechtěli jídla ani dotknout a raději se šklebili a drželi hladovku. Já jsem ochutnal všechno, nejvíc mě chutnalo hovězí, skopový bylo taky fajn, ale skopové klobásky byly famozní. Kuřecí mě ničím neohromilo, prostě grilované kuřecí. Jako dodatek bych měl napsat že se nikdo z nás ... neměl zaživací potíže. Mzoliho restaurace naplňuje Mandelův sen o místě, kde budou sedět, jíst, pít, tančit, prostě bavit se lidé z celého světa, všech národností a barev.

Do Afriky jsme odjížděli s vyhrnutými rukávy denně vařit stovky a tisíce porcí. Nakonec se ukázalo, že tohle nikdo nechce. Naším úkolem bylo strhnout pozornost na celou akci a pokusit se vybrat na různých kulinářských show co nejvíce peněz. I když jsme trochu zklamaní že jsme tolik nevařili kolik bychom chtěli, tak výsledek celé akce nás přesvědčil že to je správná cesta. Původní plán vybrat 5 milionů randů byl překročen už na začátku poslední třetiny akce. Celková suma nakonec dosáhla na téměř 8 milionů randů (1rand – cca2,5Kč). Cíl mise byl tedy splněn, a můžeme být i my spokojeni.

Nakonec bych chtěl poděkovat všem, kteří se nějak přímo či nepřímo podíleli na celé akci. Obrovskou poklonu organizátorům za to, že to dotáhli do konce.

Děkuji všem, že moji zprávičku dočetli do konce a snad bude pro všechny zajímavým momentem k zamyšlení.

**S úctou
za všechny kuchaře kteří pomáhali v JAR**

**Tomáš Konopka
Manager of Czech National Culinary Team
Culinary Advisor Nestlé Professional**

STUDIUM NA VYSOKÝCH ŠKOLÁCH V 50.TÝCH LETECH.

Příspěvek od pana Jardy z Pretorie – 2. pokračování

Jednou z největších kateder byla katedra silikátů. V jejím čele od r. 1938 stál prof. Dr. Ing. Rudolf Bárta. Pan profesor byl velice distingovaný postarší pán, s vybraným společenským chováním, a světově uznávaný odborník. Jen ten jeho "kádrový profil" nebyl v souladu s požadavky 50.tých let. Před válkou pan profesor vlastnil velkou cementárnu za Prahou (Bárta a synové) a snad prý byl i předsedou Svazu průmyslníků (nemohu doložit). Mezi studenty byla katedra nazývána "Ústav pro podávání rukou", pro opakované podávání rukou při zkouškách. Nejprve při příchodu, po druhé při posazení k dlouhému stolu a představení se, a po třetí při odchodu. Při jedné ze semestrálních zkoušek, po usazení u stolu, představení se a nezbytném potřásání rukou, můj kamarád po levici dostal otázku: "Pane kolego, co víte o vibrolisování?". Kamarád mírně zbledl. Ve scriptech o tom se ani zmínka, na přednáškách také nic - tak co teď? V tom se otevřely dveře, vešel děkan a vedl jakousi cizí delegaci. Pan profesor byl očividně rozmrzen, požádal nás abychom odešli do malé posluchárny, že to snad dlouho trvat nebude, a pak že budeme pokračovat. Kamarád tuto přestávku uvítal jako spásu, a začal okamžitě obíhat všechny asistenty a docenty, aby se o tom něco dozvěděl. Jenže všechny odpovědi byly jednoznačné - nikdo o tom neslyšel a nic neví! Prof.

Bárta měl takového jednoho famuluse - staršího pána jehož jméno jsem už zapomněl. Tento pán s ním vždy chodil na přednášky, nosil mu všelijaké obrazy či předměty na demonstraci a mazal mu tabuli. Ze zoufalství se můj kamarád obrátil i na něho. Dotyčný pán spráskl ruce a prohlásil: "Co je to za blbost?" Kamarád udal podrobnosti, a obdržel odpověď: " No nazdar, to zas jednou starýmu ruplo v bedně. No hele, řekni mu, že aby se získal hutnější keramický střepek, lisovací píst při tlaku musí vibrovat, a kdyby mu to nestačilo, řekni mu ještě, že píst se musí otáčet!". Kamarád poděkoval a ne dost přesvědčen odešel. Po nějaké době cizí delegace odešla a my se vrátili do profesorovy zkušební místnosti. Prof. Bárta se obrátil na mého kamaráda s otázkou: "Pane kolego, jakou otázku jsem Vám dal?". Kamarád odpověděl: "Pane profesore - vibrolisování!". Bylo okamžitě vidno, jak pan profesor na okamžik ztuhl a v rozpacích řekl: "Prosím, povězte nám, co o tom víte!". Kamarád tedy vyrukoval s tím, co mu bylo řečeno. Prof. Bárta na sobě nedal znát ani nejmenší překvapení, pokýval hlavou a pronesl: "Výborně pane kolego. Tak se mi to líbí, jste výborně připraven. Dejte mi index!". Zapsal vykonanou zkoušku a milostivě kamaráda propustil! Prof. Bárta byl po prověrkách v r. 1958 ze dne na den propuštěn a zemřel v r. 1985.

JB

ETIKETA

6. kapitola - Gastronomie je svět sám o sobě, dobrým průvodcem v něm by se vám mohl stát slovníček - který je vytvořený z frekventovaných výrazů. Výraz v závorce vám napomůže k správné výslovnosti.

After dinner drink - nápoj podávaný po jídle

A la carte - prodej podle lístků, host si sám vybere pokrmy z jídelního lístku (opak jednotného menu pro všechny hosty)

A l'anglaise (alangléz) - po anglicku, anglický servis

Amaro - hořký

Amer - hořký

Aperitiv - nápoj podávaný před jídlem

B

Banket - hostina u slavnostní tabule

Barbecue - úprava masa u stolu

Beefsteak - řez hovězího masa

Before dinner drink - nápoj podávaný před jídlem

Bianco (bjanko) - bílý

Bien cuit (bje ki) - velmi propečené maso

Bitter - hořký

Blanc (blan) - bílý

Blau, bleu (blé) - prudce opečené maso
Blutig (blútyk) - krvavé, krátce opečené maso
Boeuf Stroganov, Beef Stroganov - minutka z kousků svíčkové
Brunch - pozdní snídane
Brut (brit) - suché víno
Buffetier (bifetijé) - předkrmář

C

Cassier - pokladník
Club steak - minutka z roštěnce s kostí
Coffeebreak - přestávka s občerstvením
Coctail - míšený nápoj
Coctail party - společenské setkání
Coté de boeuf (kot d bef) - hovězí kotlet
Couvert (kuvér) - přírážka, prostření pro jednu osobu
Cumberland sauce (kambrend sos) - studená omáčka ke zvěřině

D

Dash (deš) - střík
Degustace - ochutnávání
Dekantování - přelévání vína do karafy
Demi sec (demisek) - polosuchý, polosladký
Digestiv - nápoj po jídle podporující trávení
Dolce (dolče) - sladký
Dry - suchý (bez cukru)
Dranžírování - práce s nožem

E

Englisch - po anglicku, uvnitř růžové maso
Entrecote double (ántrokót dabl) - dvojitý roštěnec bez kosti
Entremetier (ántremetijé) - předkrmář
Extra dry - velmi suchý, bez cukru
Extra trocken - velmi suchý

F

Filet mignon (filé miňon) - malé plátky svíčkové
Filet Steak - řez ze svíčkové, biftek
Filírování - krájení na plátky
Fines herbes (fenzerb) - bylinková směs
Five o'clock tea - odpolední čaj
Frapování - rychlé ochlazování nápojů

G

Garden party - zahradní slavnost
Gratinování - prudké zapečení se sýrem
Gurmán - labužník
Gut durch - dobře propečené maso

H

Halb durch - méně propečené maso
Halb roh (halb ró) - krátce opečené maso
Halb trocken (halb trokn) - polosuchý, polosladký
Hors d'oeuvrier (ordevrijé) - předkrmář

CH

Chafing (šefing) - ohřívač na pokrmy
Chateaubriand (šatóbrijá) - dvojitý biftek
Chef de cuisine (šéf d kvizin) - šéfkuchař
Chutney - nasládlá studená omáčka

J

Julien (žilijen) - zelenina na nudličky

K

Keridon - servírovací stůl
Kyveta - tlaková nádoba na sodu

L

Long drink - dlouhý nápoj, přes 10 cl

M

Medium - středně propečený
Medium dry - polosuchý
Medium rare - polosyrový, po anglicku
Medium well - více propečené maso
Molton - podložka pod ubrus
Mustard - anglická hořčice v prášku

N

Naperon - menší ubrus nebo velký ubrousek
Natur - přírodní, bez cukru

O

Obloha - větší zeleninová příloha
Open bar - pojízdný, skládací barový pult

P

Patissier (patysijé) - cukrář

Piknik - pohoštění v přírodě

Poissonier (pausonijé) - kuchař připravující ryby

Q

Quick servis - rychlý servis

R

Rare - krátce opečený, krvavý

Ravies (ravije) - tvarované skleněné nádobky k servisu předkrmů

Recepce - způsob pohoštění

Red - červený

Restlos durchgebraten - velmi propečené maso

Režon - ohřívací stůl

River party - výlet po řece, jezeře

Rosa, rose (róza, róze) - růžový

Rosso - červený

Rot - červený

Rouge (růž) - červený

Rumpsteak - plátek z roštěnce bez kosti

S

Saignant (seňá) - krátce opečené maso

Saucier (sosijé) - kuchař připravující omáčky

Sec (sek) - suchý

Secco (seko) - suchý

Servírování - podávání pokrmů a nápojů

Shaker - dvou nebo třídílná nádoba na míšení nápojů

Short drink - krátký nápoj, asi do 10 cl

Sommelier (somelijé) - nápojař

Sosír - omáčník

Sweet - sladký

Š

Šámbrování - pozvolné oteplování nápojů

T

Table d'hote (tábl dot) - volný výběr pokrmů za jednotnou cenu

T-bone steak - řez z hovězího hřbetu s kostí

Temperování - úprava teploty na danou hodnotu

Tinto (tynto) - červený

Tournedos (turnédo) - svíčkové řezy

Trancheur (tranšér) - specialista na krájení u stolu

Tres sec (tré sek) - velmi suchý

Trocken (trokn) - suchý

Tumbler (tambler) - sklenice na dlouhé nápoje

U

Underdone - prudce opečené maso, krvavé

V

Very rare - prudce opečené maso, krvavé

Very well done - velmi propečené maso

W

Weiss (vajs) - bílý

Welcome drink - nápoj na uvítanou

Wel done - dobře propečené maso

White - bílý

Zpracovala: Mirka Schullerová

Česká republika v číslech a údajích

POLITICKÝ SYSTÉM

Ústava

V současné době platí v České republice Ústava schválená 16. prosince 1992 Českou národní radou, která vstoupila v platnost 1. ledna 1993. Tato ústava dala právní základ novému českému státu, který vznikl po odchodu Slovenska z České a Slovenské Federativní Republiky.

Česká republika je v ní definována jako suverénní, unitární a demokratický stát založený na respektování práv a svobod člověka a občana. Součástí Ústavy je Listina základních práv a svobod.

Legislativní moc má v České republice Parlament. Parlament je tvořen dvěma komorami – Poslaneckou sněmovnou a Senátem. Poslanecká sněmovna má 200 poslanců, kteří jsou voleni na 4 roky. Volby do Poslanecké sněmovny probíhají na základě poměrného (proporcionálního) systému, to znamená, že každá strana získá takový počet křesel, který odpovídá podílu hlasů získaných ve volbách. Do parlamentu se však dostávají jen strany, které získaly minimálně 5% všech odevzdaných hlasů. Senát má 81 senátorů, kteří jsou voleni na dobu 6 let. Každé dva roky se volí třetina senátorů. Volby do Senátu probíhají

na základě většinového (majoritního) systému. To znamená, že vítězem v daném volebním regionu (je jich 81 jako senátorů) se stává kandidát, který získal více než 50% odevzdaných hlasů. Protože k tomu dochází málokdy, koná se často ještě druhé kolo voleb, kam postupují dva kandidáti s nejvyšším počtem hlasů v prvním kole a rozhoduje se mezi nimi. Volby do obou komor jsou tajné, všeobecné a přímé. Do poslanecké sněmovny může být zvolen občan, který dosáhl věku 18 let, do Senátu občan, který dosáhl věku 40 let. Poslaneckou sněmovnu může rozpustit prezident republiky za podmínek uvedených v Ústavě, Senát rozpustit nelze.

Parlament kromě funkce legislativní vykonává také funkci kontrolní, ustavující, politickou a autonomní. V rámci legislativní funkce schvaluje zákony na většinovém principu. Zákonodárnou iniciativu má podle české Ústavy poslanec (skupina poslanců), Senát, vláda nebo zastupitelstvo kraje. Návrhy zákonů se předkládají v Poslanecké sněmovně. Když Poslanecká sněmovna souhlasí se zákonem, postupuje zákon Senátu, který jej může schválit, zamítnout nebo vrátit

Poslanecké sněmovně s připomínkami, eventuálně může vyjádřit vůli se jím vůbec nezabývat. V rámci kontrolní funkce Poslanecká sněmovna kontroluje vládu, hlavně její finanční hospodaření a má právo interpelace a citace. V rámci ustavující funkce volí prezidenta republiky, vyjadřuje důvěru vládě, navrhuje prezidenta a viceprezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu. (Senát v rámci ustavující funkce vyjadřuje souhlas se jmenováním soudců Ústavního soudu). V rámci politické funkce vydává základní prohlášení týkající se zahraniční a vnitřní politiky státu. V rámci své autonomní funkce volí svůj jednací řád, své funkcionáře, rozhoduje o programu jednání a o vydání svého člena k trestnímu stíhání, neboť členové Parlamentu disponují imunitou.

Exekutivní moc představuje vláda a prezident. Vláda je kolektivní orgán, který rozhoduje na základě většinového principu. Je jmenována a odvolávána prezidentem republiky a Poslanecká sněmovna vyjadřuje vládě svou důvěru nebo nedůvěru. Vláda vzniká na základě voleb do Poslanecké sněmovny, které je také odpovědná. Vláda má právo legislativní iniciativy a má právo se

vyjádřit ke všem navrhovaným zákonům. K realizaci zákonů vydává nařízení a vyhlášky ministerstev. Hlavní postavení ve vládě má premiér, který vládu sestavuje, řídí její schůze, zastupuje a vykonává část funkcí prezidenta, jestliže se jeho úřad uvolní. Vláda se schází na svém jednání obvykle jednou týdně (v případě potřeby i častěji).

Prezident je hlavou státu, je volen na společné schůzi obou komor Parlamentu na dobu 5 let. Není však komorami odvolatelný. Prezidentem může být zvolen občan, který má aktivní volební právo a dosáhl věku 40 let. Prezident může svou funkci vykonávat jen dvakrát za sebou. Prezident jmenuje a odvolává vládu a její členy, rozpouští Poslaneckou sněmovnu, vyhlašuje volby a svolává zasedání Parlamentu, jmenuje soudce Ústavního soudu, prezidenta a viceprezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu a členy Bankovní rady České národní banky. Má právo milosti a amnestie. Některé své funkce vykonává samostatně, některé vyžadují souhlas premiéra.

Soudní moc je tvořena Ústavním soudem a soustavou obecných soudů. Hlavním úkolem Ústavního soudu, který sídlí v Brně, je kontrola dodržování Ústavy. V jeho kompetenci je zrušení zákona nebo jiných právních předpisů, jestliže neodpovídají ústavě. Soustava obecných soudů je čtyřstupňová a tvoří ji Nejvyšší soud (sídlí v Brně), dva vrchní soudy (v Praze a v Olomouci), krajské a okresní soudy. V Ústavě je také zavedena kontrolní moc v podobě Nejvyššího kontrolního úřadu. V jeho kompetenci je kontrola hospodaření se státním majetkem,

kontrola státního rozpočtu apod. V čele instituce stojí prezident a viceprezident, které jmenuje prezident republiky na návrh Poslanecké sněmovny.

V Ústavě je rovněž vymezena funkce centrální banky. Jejím hlavním úkolem je pečovat o stabilitu měny. Nejdůležitějším nástrojem banky je monetární hospodářská politika, která je nezávislá na fiskální (rozpočtové) politice vlády. Banka má dále za úkol emisi měny a kontrolu nad bankovní činností ostatních finančních institucí. V čele České národní banky stojí guvernér, kterého do funkce jmenuje prezident republiky.

Územní samospráva je dvoustupňová. Tvoří ji obce a kraje. Oba stupně samosprávy jsou řízeny zastupitelstvem, které je voleno na 4 roky. Zastupitelstvo rozhoduje o nejdůležitějších otázkách. Obecní zastupitelstvo volí obecní radu (nevolí se v obcích, kde má zastupitelstvo méně než 15 členů) a starostu (v některých velkých městech primátora). Rada je orgán obce, který je odpovědný zastupitelstvu a jejími členy jsou starosta, místostarosta a další radní. Úkolem starosty je reprezentovat obec navenek. Exekutivním orgánem obce je obecní úřad (starosta, místostarosta, tajemník + další pracovníci), který vykonává úkoly, které mu rada nebo zastupitelstvo uložily. Podobně jako obce i kraje jsou samosprávnými orgány řízenými na stejném principu jako obce. V čele kraje však stojí hejtman. Exekutivním orgánem zde je krajský úřad.

Kromě obecních a krajských samospráv existuje ještě 76 okresů, to jsou orgány státní správy, které

realizují na svém území zákonem stanovené povinnosti a rozhodnutí vlády.

Listina základních práv a svobod

Listina základních práv a svobod obsahuje pět skupin práv občanů:

1. Základní práva a svobody, mající charakter negativních svobod, např. právo na život, osobní svobodu, lidskou důstojnost, majetek, svobodu pohybu a pobytu, myšlení, svědomí a náboženského vyznání aj.
2. Politická práva, mající charakter pozitivních svobod, např. svoboda slova, petiční, shromažďovací, spolčovací, aj.
3. Práva etnických a národních menšin – např. právo na vzdělání v mateřském jazyce, právo užívat jazyka v úředním styku, právo sdružovat se v národní organizace
4. Hospodářská, sociální a kulturní práva – např. právo na svobodnou volbu povolání, právo na ochranu zdraví, na hmotné zajištění ve stáří, na vzdělání (+ povinná základní školní docházka jako jediná povinnost vyplývající z Listiny) aj.
5. Právo na soudní a jinou právní ochranu, např. právo domáhat se práv u nezávislého a nestranného soudu, právo odmítnout výpověď, právo na právní pomoc v řízení před soudy aj.

Zpracovala Radka Hejmalová-Millar

Zábava

a) ČEŠTINA

Dnes se dáme do dalšího oříšku české gramatiky – psaní S a Z.

Základní pravidlo: Ve 2. pádě (koho, čeho) píšeme Z; v 7. pádě (kým, čím) píšeme S.

Doplňte předložky S/Se nebo Z/Ze:

Sešel jsem se - přáteli. Jdu do kina - Petrem. Děti vyběhly - školy. Motýl poletoval - květu na květ. Nejsem spokojena - vašimi výsledky. Silný vítr odfouknul - země listí. Pošlu ti pozdrav - dovolené. Musíš vzít tu prohru - humorem. Včera jsme se vrátili - hor. Sundej si - hlavy čepici. Vezmi mě - sebou na výstavu dětských knih. Mysleli to - námi upřímně. - hřiště se ozývalo mohutné povzbuzování.

Připravila Radka Hejmalová-Millar

b) HÁDANKA

Pošta

Představte si, že chcete příteli poslat poštou něco cenného. Máte na to krabičku, která je dostatečně velká, a na kterou lze připevnit několik zámků. Zámků máte oba dostatek, ale problém je, že nemáte klíč od zámku toho druhého. Jak dostanete k příteli cennost, aby neputovala nezamčená? Poslat klíč jen tak nepomůže, mohl by ho někdo zkopírovat.

Nápověda:

*Předmět může jít poštou i několikrát.
Můžete na něj dávat zámky oba.*

c) ČESKÉ OSOBNOSTI

Josef Václav Myslbek

(20. června 1848 Praha – 2. června 1922 Praha)

Nejvýznamnější český sochař přelomu 19. a 20. století, představitel monumentálního realismu a zakladatel novodobého českého sochařství.

Narodil se v rodině malíře pokojů. V začátcích své umělecké dráhy se učil v ateliéru u sochaře Václava Levého. Po jeho smrti roku 1870 se rychle osamostatnil.

Studoval malířství na Akademii výtvarných umění, kde sochařské oddělení tehdy neexistovalo.

V roce 1873 se oženil, se svou ženou Karolinou měli postupně 8 dětí, z nichž většina však zemřela v nízkém věku. Pro obživu rodiny intenzivně pracoval, většinou na několika zakázkách současně. Ke svým dílům byl velmi kritický a většinou je mnohokrát přepracovával, když s příslušnou verzí nebyl naprosto spokojen.

Většinu života prožil v Praze. Roku 1878 podnikl krátkou, ale důležitou cestu do Paříže; navštívil zde Louvre, kde se seznámil s moderním francouzským sochařstvím.

Navázal také celoživotní přátelství s Václavem Brožíkem a Vojtěchem Hynaisem. Byl součástí tzv. "Generace českého Národního divadla".

V roce 1885 se stal profesorem na Umělecko-průmyslové škole, roku 1896 přešel na Akademii výtvarných umění, kde učil až do odchodu do důchodu v roce 1919.

Zemřel v Praze v nedožitých 74 letech a je pohřben na vyšehradském Slavíně.

Socha sv. Václava v noci

Jeho sochařské dílo bylo od počátku ovlivněno klasicismem, novorenesancí, antikou a secesí. Tematická orientace Myslbekovy tvorby vychází z idejí českého obrozeneckého hnutí. Z umělců měl na něj významný vliv malíř Josef Mánes - podobně jako on vytvářel typy českých bájných hrdinů i skutečné osobnosti české historie.

Jeho sochařskou tvorbu lze rozdělit na idealizovanou (báje, z historie vycházející tvorba) a realistickou (tzv. monumentální realismus). V realismu uplatňuje zásady klasické harmonie („Kardinál Schwarzenberg“, „Humanita“ či „Oddanost“). Vrcholem Myslbekovy monumentálně realistické tvorby je pak jezdecká socha sv. Václava, umístěná na pražském Václavském náměstí. Na tomto díle pracoval přes třicet let.

Nezůstával jen u tvorby monumentálních děl, nezanedbatelnou součástí jeho díla je činnost portrétistická. Je autorem sochařských portrétů mnoha významných osobností 19. století, např. Františka Palackého.

Přehled nejvýznamnějších děl

- sv. Josef s Ježíškem (roku 1887 za něj obdržel na Pařížském salónu čestné uznání)
- Ukřižovaný (zlatá medaile Pařížského salónu 1892)
- sousoší pro Palackého most (po 2. světové válce byla přemístěna na Vyšehrad):
 - Záboj a Slavoj
 - Přemysl a Libuše
 - Ctirad a Šárka
 - Lumír s Písní
- výzdoba interiéru Národního divadla, mj. busta Bedřicha Smetany ve foyeru, on a jeho spolupracovníci jsou později označováni jako generace Národního divadla.

- náhrobek kardinála Bedřicha knížete Schwarzenberka v chrámu svatého Víta - dílo bylo oceněno Zlatou medailí na Světové výstavě v Paříži
- Humanita
- Oddanost (Vídeňský parlament; mramor)
- pomník Karla Hynka Máchy na Petříně
- sousoší „Zpěvohra“ a „Činohra“ na bočním portálu fasády Národního divadla.
- jezdecká socha svatého Václava na Václavském náměstí v Praze. Jedná se vlastně o sousoší patronů českých. Kolem sv. Václava byly v roce 1912 umístěny sochy sv. Prokopa, sv. Anežky a sv. Ludmily. V roce 1924 byla osazena socha sv. Vojtěcha. Spoluautory sousoší jsou architekt Alois Dryák a sochař Klouček.

Hřebec Ardo, socha jezdecké předlohy sousoší sv. Václava, umístěná v Košicích na Slovensku

Zpracovala: Mirka Schullerová

d) RECEPTY

Když v letních měsících pozvete do své kuchyně citrusové plody, překvapíte rodinu i hosty svěžími a šťavnatými pokrmy.

Jak zacházet s citrusy?

radý a tipy v kuchyni

- Aby se z citrusů dobře vymačkávala šťáva, můžeme je nahřát před rozkrojením v horké vodě.
- Citron pomáhá zlepšovat stravitelnost hub. Před tepelnou úpravou je osolíme a zakapeme citronovou šťávou.
- Použitá kolečka citrusů z čajů a limonád nevyhazujeme. Nasekáme je na kousky, usušíme v troubě a používáme do vonných směsí.
- Pach z prkénka vyřešíme potřením citrusovou šťávou.
- Želatina zůstane hladká, nakapeme-li do ní pár kapek citronu

Krúťí curry s kokosovým mlékem a citronem

- 800 g krúťích řízku
- 2 cibule
- 4 citrony
- 2 stroužky česneku
- 3 lžice koření curry
- 50 g másla
- 20 cl kokosového mléka
- kostka kuřecího bujonu
- svazek čerstvého koriandru
- pepř z mlýnku

1. Nejdříve si připravíme marinade : oloupeme a nakrájíme česnek a cibuli (jednu cibuli ponecháme stranou pro smažení masa). Omyjeme a nasekáme koriandr, ale ponecháme si několik stonků na ozdobu. Vymačkáme šťávu z citronů, přidáme umletý pepř a vše smícháme.
2. Krúťí řízky nakrájíme na velké kostky, v míse zalijeme marinádou a necháme odpočinout 30 minut v lednici.
3. Druhou cibuli osmahneme v hrnci na 50 g másla. Zasypeme kořením curry a asi jednu minutu mícháme. Přidáme kostky krúťy v marinádě, 20 cl vody a podlijeme kuřecím bujonem z kostky.
4. Přikryjeme a necháme 20 minut povařit na slabém ohni. Přidáme kokosové mléko a pokračujeme ve vaření ještě 10 minut. Servírujeme teplé ve velkých miskách s rýží basmati a ozdobené koriandrem.

Zpracovala: Mirka Schullerová

e) HUMOR

~ Jak končí ruská pohádka? .

Zazvonil konec a ukradli mu zvonec.

~ Víte proč kohout kokrhá a u toho zavírá oči? .

Aby slepice viděli, že to umí nazpaměť.

~ Jaký je rozdíl mezi vietnamcem a ostravákem?.

Vietnamec má práci a umí česky.

~ Sedí ženatý muž v restauraci a přemýšlí:

"Jak to říkala moje stará? Vypij dvě piva a přijď v deset?

Nebo vypij deset piv a přijď ve dvě...?"

~ Co je to hospoda?

Jediné místo na světě, kde se savci mění v plazy.

Zpracovala: Mirka Schullerová

f) ZAJÍMAVOSTI

Remoska

Stará remoska

Nenápadný elektrický spotřebič, který se najde v mnohé české domácnosti. Jak by ne, když se první prototypy objevily již v letech 1953-1955 a výroba modernizovaných typů běží úspěšně dodnes.

Tuto přenosnou elektrickou pečicí troubu s ohřevem shora zkonstruoval elektrotechnik Oldřich Homuta.

Hliníková pánev byla přiklopena víkem s elektrickou spirálou, zaskleným okénkem a otvory na únik páry. Příslušné hliníkové pánve se dodávaly v různých hloubkách. První remosky byly konstrukčně velice jednoduché bez regulace ohřevu a bez tepelné izolace pečicí nádoby. Výrobek byl velice úspěšný právě pro svou jednoduchost a efektivnost. Teplo sálalo shora a bylo rozváděno po stěnách nádoby, a tudíž nedocházelo k připalování odspodu.

První remosky nesly označení HUT (Homuta, Uher, Tyburec) a produkovala je malá Homutova dílna. Po jejím znárodnění byla připojena k podniku REMOS (Revize, Elektro, Montáže, Opravy, Servis). Remosky se vyráběly nejprve ve Zdicích a od roku 1957 v novém závodu KARMA v Kostelci nad Černými Lesy. Do roku 1991, kdy zde výroba byla zastavena se remosek různých velikostí a typů vyrobilo 2,7 miliónu kusů. V roce 1994 byla výroba nových remosek obnovena ve Frenštátu pod Radhoštěm.

Od roku 1999 se vyrábí v teflonové úpravě a kromě domácího trhu a tradičních trhů na Slovensku, v Maďarsku a Polsku se výrobku podařilo úspěšně proniknout do západní Evropy a zámoří. V roce 2001 časopis Good Housekeeping v Británii udělil remosce titul "vynález roku". Od roku 2002 se remoska začala prodávat také v USA a Kanadě a od roku 2003 rovněž v Austrálii.

V dnešní době jde asi 55% produkce remosek na vývoz.

Zpracovala: Mirka Schullerová

g) KULTURA

Johnny English se vrací (Johnny English Reborn)

Akční, Komedie - Velká Británie, Izrael, Francie, Japonsko

Režie: Oliver Parker

Hrají: Rowan Atkinson, Dominic West, Gillian Anderson, Rosamund Pike, Mark Ivanir, Togo Igawa, Pierce Brosnan, Richard Schiff, Burn Gorman, Ben Miller, Tim McInnerny, Chris Mansfield, Daniel Kaluuya

Premiéra: 14. 10. 2011 (Sterkinekor)

Kdo zachrání Její veličenstvo britskou královnu, když agent 007 James Bond zrovna leží u ledu? Jeden muž už před lety dokázal, že je na něj spolehnouti a že raději Britské ostrovy zbourá, než by je vydal nepříteli všanc. Jmenuje se Johnny English, nosí tvář Rowana Atkinsona, alias Mr. Beana, disponuje mimořádným rejstříkem grimas a silným magnetem na katastrofy všeho druhu. Po poslední takové „nehodě“ se více méně dobrovolně uchýlil do tibetského kláštera, kde kromě vnitřního míru hledá esprit pravého bojovníka. Až tady si ho najdou mateřské tajné služby, které se právě řítí do kolosálního průšvihů. Na oficiální návštěvu Velké Británie se chystá čínský premiér, pro kterého má jít podle zaručených informací o úplně poslední cestu v jeho životě, nepočítáme-li tu na hřbitov. A protože se šéfová MI7, Pamela Thorntonová (Gillian Anderson), nemůže na nikoho spolehnout, neboť se to v jejím revíru hemží dvojitými agenty, kteří jsou do plánovaného atentátu zapojení, vsadí vše na jednu kartu – na Johnnyho Englishe. Ten po návratu z azylu zjišťuje, že se doba radikálně změnila. Šéfuje mu ženská bez smyslu pro humor, která odmítá tolerovat jakékoliv výstřelky, a proto mu pořídí dozor v podobě urputného agentského zelenáče, agenta Tuckera (Daniel Kaluuya). Pracovní negativa naštěstí vyvažuje krásná psycholožka Kate Sumner (Rosamund Pike), do jejíhož dobývání se English pustí s vervou sobě vlastní. Stejně vehementně se vydá po stopách organizátorů globálního spiknutí proti čínskému premiérovi, zcela v souladu s osobním mottem: „Katastrofy lze tolerovat, neúspěch nikoliv.“

Zpracovala: Mirka Schullerová

h) ZDRAVÍ

Dvanáct nejčastějších důvodů, proč nás rozbolí hlava

Bolest hlavy se nevyhýbá nikomu a několikrát za život se s ní setká každý. Patří dokonce mezi nejčastější důvody návštěvy lékaře. Bolesti hlavy mohou mít mnoho podob a ještě více příčin: stres, změny počasí, různé potraviny. Seznamte se s dvanácti nejčastějšími spouštěči bolesti hlavy.

Silné vůně

Silné pachy, ale i příjemné vůně mohou spustit migrény u mnoha lidí. I když vědci zatím přesně nevědí, proč se to děje, domnívají se, že vůně mohou stimulovat nervový systém. Nejčastějšími viníky jsou nátěry, prach, parfémy a některé druhy květin.

Vlasové doplňky

Výběr účesu nebo špatně zvolená pokrývka hlavy může také způsobovat migrény a bolesti hlavy. Může ji vyvolat utažený culík, který napne spojovací tkáň na kštici, čelenky, pletené copy a úzké klobouky či čepice. Pokud vás tedy z ničeho nic rozbolí hlava, úlevu může přinést rozpuštění vlasů a zbavení se všech

vlasových doplňků včetně pokrývek hlavy.

Váš šéf

Váš nadřízený, ale také cokoli, co dokáže prudce zvednout hladinu stresu, může vyvolat migrénu nebo tenzní bolest hlavy, která patří mezi nejčastější typy bolesti hlavy. Původem tenzní bolesti je obvykle právě psychika, spouštěči bolesti jsou tedy stres a úzkost, ale také nedostatek spánku či špatné držení těla. Tenzní bolest hlavy je totiž spojena se zvýšeným napětím svalstva hlavy a šíje.

Cvičení

Namáhavá fyzická aktivita, do níž se počítá i sex, může vést k bolesti hlavy. Fyzická námaha způsobuje

zvětšení krevních cév v hlavě, krku a kůži na hlavě, což způsobuje nárůst tlaku. Příkladem jsou bolesti hlavy u běžců nebo po sexu. Tyto typy bolestí hlavy jsou nejběžnější u lidí, kteří jsou citliví na migrény.

Teplé počasí

Jak teplota šplhá vzhůru, zvyšuje se i pravděpodobnost rozvinutí migrény nebo dalších několika typů bolesti hlavy. Potvrdila to i nedávná studie, která zkoumala souvislost zvýšené teploty s bolestí. Ukázala, že riziko bolesti hlavy se zvyšuje s narůstající teplotou. Nízký barometrický tlak, který často předchází dešti, byl zase spojen s malým zvýšením u nemigrénových bolestí hlavy.

Sýry

Mezi nejběžnější spouštěče migrenových záchvatů patří zralý sýr, včetně plísňových sýrů, tvrdých sýrů, fety, mozzarely či parmezánu. Viníkem je látka zvaná tyramin, která se vytváří při rozbíjení určitého typu bílkoviny. Čím déle sýr zraje, tím více tyraminu obsahuje.

Červené víno

Tyramin se také nachází v červeném víně a některých nápojích. Jelikož alkohol zvyšuje přítok krve do mozku, účinek může být dokonce ještě intenzivnější než u sýrů. Pokud je červené víno vaším spouštěčem, ale rádi byste si příležitostně sklenku dopřáli, požádejte svého lékaře o preventivní léky.

Špatný postoj

Hrbení se u pracovního stolu může vyvolat tlak v hlavě a v krčních svalech. Bolest hlavy může kromě hrbení ramen také způsobit sezení na židli bez zádové opěry,

sledování monitoru, který je příliš nízko či vysoko a podepírání telefonu mezi vaším uchem a ramenem. Pokud trpíte pravidelnými tenzními bolestmi hlavy, snažte se o správné držení těla.

Maso

Zpracované maso, jako je například studený nářez, útočí hned dvěma zbraněmi. Maso často obsahuje tyramin, ale také potravinové přísady, jako jsou dusičnany nebo dusitany. Tyto složky u některých jedinců zvyšují krevní přítok do mozku. Bolesti hlavy způsobené potravinovými přísadami jsou obvykle pocíťovány na obou stranách hlavy (na rozdíl od klasické migrény, která udeří jen na jedné straně).

Vynechání jídla

Bolesti hlavy způsobené hladem nejsou většinou rozpoznatelné. Pokud vynecháte jídlo, hlava vás může začít bolet ještě předtím, než si uvědomíte, že máte hlad. Problémem je pokles hladiny cukru v krvi. Odborníci však nedoporučují zahnat hlad sladkou

tyčinkou. Sladkosti totiž způsobí rychlý vzestup krevního cukru, ale posléze hladiny cukru spadnou ještě níže.

Kofein

V malém množství je kofein často prospěšný, dokonce se nachází v mnoha lécích na bolesti hlavy. Časté pití kávy však může být příčinou bolesti hlavy. Navíc jedincům závislým na kofeinu může náhle vysazení stav ještě zhoršit. Odebrání kofeinu totiž také patří mezi časté spouštěče bolesti hlavy.

Kouření

Kouření nezpůsobuje bolest hlavy jen kuřákům, ale také lidem okolo nich. Druhotný kouř totiž rovněž obsahuje nikotin, který způsobuje zúžení krevních cév v mozku. Vzdát se cigaret nebo snížit vystavení se druhotnému kouření je zvláště účinné u pacientů s takzvanými klastrovými bolestmi hlavy.

Další možné faktory, které vyvolávají bolesti:

- nedostatek nebo naopak přebytek spánku
- svalové napětí
- hormonální nerovnováha
- hlad či dehydratace
- horečnatá onemocnění
- výkyvy hladiny cukru
- poranění hlavy
- změny počasí
- vedlejší účinek užívání léků
- ostré, blyskající se nebo chvějící se světlo
- čokoláda
- antikoncepce
- menstruace

Typy bolestí hlavy:

- tenzní bolest hlavy (asi 90 %) - jedná se o silné, tupé a často se vracející bolesti většinou způsobené nadměrným psychickým napětím, stresem a přepracováním. Vnitřní napětí vede ke zvýšenému napětí svalů šíje a obličeje, což vyvolává bolest hlavy.
- migréna - nejnámější bolest hlavy, jejíž příčina nebyla dosud zcela objasněna. Roli hraje také dědičnost a mnoho faktorů, například stres, ostré světlo, kolísání hladin hormonů a další, které mohou záchvat vyvolávat. Pulzující bolest se vyskytuje obvykle na jedné straně hlavy, záchvat může trvat od 4 do 72 hodin a mohou ho doprovázet vizuální poruchy a zvracení.
- klastrová bolest hlavy - bolest tohoto typu bývá velmi intenzivní a náhlá, záchvat může být tak nepříjemný, že se postižený bije do čela, nebo buší hlavou o zeď. Opakovaně se může vracet v průběhu měsíce, aby se pak na několik měsíců ztratila úplně.

Zpracovala: Mirka Schullerová

Správná řešení:

Čeština:

Sešel jsem se s přáteli. Jdu do kina s Petrem. Děti vyběhly ze školy. Motýl poletoval z květu na květ. Nejsem spokojena s vašimi výsledky. Silný vítr odfouknul ze země listí. Pošlu ti pozdrav z dovolené. Musíš vzít tu prohru s humorem. Včera jsme se vrátili z hor. Sundej si z hlavy čepici. Vezmi mě s sebou na výstavu dětských knih. Mysleli to s námi upřímně. Z hřiště se ozývalo mohutné povzbuzování.

Hádanka:

Zamknete předmět do krabičky, pošlete ho příteli. Ten přidá na krabičku svůj zámek a pošle ji vám. Vy svůj zámek sundáte, pošlete opět příteli a on jen sundá svůj zámek....